Електронне наукове фахове видання "**Ефективна економіка**" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)
www. economy.nayka.com. ua | № 4, 2018

УДК: 336.743:330.552.4
JEL: G210 ; O160

Л. В. Сус,
к. е. н., старший викладач кафедри фінансів і кредиту
Житомирський національний агроекологічний університет, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

Lesia Valerievna Sus,
Ph.D, Senior lecturer of the Department of Finance and Credit
the Zhytomyr national Agroecological university, Ukraine

Is MODERN PROGRESS TRENDS WORLD BANKING

У статті досліджено тенденції розвитку світової банківської справи. Проаналізовано показники банківських систем різних країн світу. Встановлено найбільші банки світу за обсягом активів та рівнем капіталізації та на підставі цих даних побудовано рейтинг банківських систем. Виокремлено загальні тенденцій банківської діяльності (універсалізація, консолідація, глобалізація, інтернаціоналізація, транснаціоналізація), та нові більш вузькі, специфічні тенденцій сьогодення. Запропоновано шляхи подальшого розвитку світової банківської справи.
Метою роботи є дослідження та аналіз міжнародного ринку банківських послуг, його головних учасників, комерційних банків та їх місця на даному ринку. Теоретичною і методологічною основою роботи є фундаментальні положення загальної економічної теорії, дослідження вітчизняних й зарубіжних вчених та компаній з питань банківської проблематики.

Progress of the world banking trends are investigational. In the article. The indexes of the banking systems of different countries of the world are analysed. The most banks of the world are set on the volume of assets and level of capitalization and on the basis of these data, rating of the banking systems is built. The general are distinguished tendencies of bank activity (omnifying, consolidation, globalization, internationalization, transnationalization), and new more narrow, specific tendencies of present time. The ways of further development of the world banking are offered.
The aim of work are research and international market of bank services analysis, him main participants, commercial banks and their place at this market. Theoretical and methodological basis of work are fundamental positions of general economic theory, research of home and foreign scientists and companies on questions of banking.

***Ключові слова**: фінансовий ринок, світовий банківський ринок, банківська система, комерційні банки, банківські активи, капіталізація, консолідація банківського капіталу, рентабельність, прибуток, інтернаціоналізація банківської діяльності.*

Keywords: *financial market, world bank market, banking system, commercial banks, bank assets, capitalization, consolidation of bank capital, profitability, income, internationalization of bank activity.*

Постановка проблеми. Сучасні банківські системи концентрують основні фінансові ризики, які пов'язані з недоліками певної економічної системи та мають циклічний характер розвитку. Тому економічна криза країни або регіону викликає кризу банківської системи і навпаки. Процес розвитку економіки кожної країни нерозривно пов'язаний із механізмом функціонування ефективної інфраструктури фінансового ринку, у центрі якої перебуває банківська система. Саме від того, наскільки ефективно здатні банки діяти на різних сегментах ринку банківських послуг, визначається успішність ринкових відносин, забезпечення інтенсивного економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності країни на світовому ринку та зростання добробуту населення.

Поряд із цим необхідність вивчення питань організації банківського ринку посилюється під впливом глобалізації та асиметрії розвитку фінансових ринків, загострення конкуренції як у вітчизняному, так і світовому банківському просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження закономірностей розвитку міжнародної банківської справи та, зокрема, сучасних тенденцій банківських систем були і є предметом досліджень наукових діячів, банківських аналітиків та експертів міжнародних фінансових організацій. Узагалі проблеми розвитку міжнародної банківської конкуренції висвітлено в роботах як іноземних, так і вітчизняних авторів, зокрема, Ж.П. Аллегрет, Б. Баді, С. Тофман, П. Кругман, О. В. Дзюблюк [1], С. О. Кушнір [2], Я. І. Чайковський [3], А. М. Мороз, та ін.

Поряд з тим, дослідження сучасних тенденцій розвитку банківських систем та їх потенційних можливостей з урахуванням процесів міжнародної банківської конкуренції наразі не отримали достатньо глибокої теоретичної розробки і залишаються актуальними на сьогодні.

Мета статті – є визначення сучасних тенденцій розвитку світової банківської справи на основі аналізу стану банківської системи та обґрунтування теоретико-практичних засад щодо удосконалення функціонування світового ринку банківських послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження.

За умов ринку комерційні банки є одним із інструментів вирішення довгострокових проблем соціально-економічного зростання через збільшення обсягу і прискорення темпів зростання інвестицій у реальний сектор економіки. Залежно від національного законодавства тієї чи іншої країни, історичних традицій і особливостей формування національних фондових ринків банки можуть відігравати на них різноманітну роль.

Китайські банки зараз нараховують 12 з 50 найбільших банків світу за активами, однак європейські банки займають найбільший регіональний контингент, адже 20 з них є в складі найбільших 50 банків світу, що представлені у восьми різних країнах, наприклад, у Великобританії – п'ять, а у Франції – чотири. В якості лідера уже шість років поспіль виступає Промисловий та комерційний банк Китаю. Наприклад, в 2011 році найбільшим банком світу був німецький банк Deutsche Bank (станом на 2017 р. лише 17 позиція), а в 2010 р. – французький BNP Paribas Bank (станом на 2017 р. – 8 позиція). На початок 2017 р. два найбільших банки в рейтингу мали активи понад 3 трлн дол США кожен, а кожен з 10 найбільших банків мав активи понад 2 трлн дол США. У 25 найбільших банках в активах було понад 1 трлн дол США [4] (табл.1).

Таблиця 1.
Рейтинг найбільших банків світу за активами

Банк	Країна	2015		2016		2017	
		№ п/п	млрд. дол. США	№ п/п	млрд. дол. США	№ п/п	млрд. дол. США
Промисловий та комерційний банк Китаю	Китай	1	3 368,2	1	3 616,4	1	3 473,1
Китайська будівельна банківська корпорація	Китай	2	2 736,4	2	2 939,2	2	3 016,4
Сільськогосподарський банк Китаю	Китай	4	2 610,6	3	2 816,6	3	2 815,9
Mitsubishi UFJ Financial Group	Японія	8	2 391,7	8	2 323,2	4	2 626,3
Банк Китаю	Китай	7	2 492,5	4	2 629,3	5	2 611,4
JPMorgan Chase	США	5	2 573,1	6	2 449,6	6	2 491,0
HSBC Holdings	Велико-британія	3	2 634,1	5	2 571,7	7	2 375,0
BNP Paribas	Франція	6	2 522,5	7	2 400,0	8	2 189,3
Банк Америки	США	11	2 104,5	9	2 149,0	9	2 187,7
Японський Поштовий Банк	Японія	За межами 50-		15	1 701,6	10	2 046,2

		ти найбільших банків					
Китайський банк розвитку	Китай	15	1 686,0	16	1 613,2	11	1 943,9
Уеллс Фарго	США	14	1 687,2	14	1 720,6	12	1 930,1
Crédit Agricole	Франція	9	2 140,1	10	1 911,3	13	1 816,0
Citigroup	США	13	1 842,5	13	1 829,4	14	1 792,1
Mizuho Financial Group	Японія	20	1 534,3	17	1 563,9	15	1 742,4
Sumitomo Mitsui Financial Group	Японія	18	1 542,2	18	1 527,0	16	1 693,0
Deutsche Bank	Німеч-чина	12	2 074,4	11	1 901,4	17	1 676,6
Barclays	Велико-британія	10	2 119,4	12	1 882,7	18	1 492,3
Société Générale	Франція	17	1 588,2	19	1 525,8	19	1 457,0
Банко Сантандер	Іспанія	19	1 537,3	21	1503,2	20	1 411,5
Королівський банк Шотландії	Велико-британія	16	1 640,0	20	1 517,7	26	982,5
Останнє місце рейтингу 50-ти найбільших банків світу		50	656,2	50	610,7	50	593,3

**поточні дані за перше півріччя.*
Джерело: складено за даними [4; 5; 6]

У 2017 р. 50-й найбільший банк, Національний банк Австралії, мав активи в розмірі 593,3 млрд. дол. США, тоді як у 2016 р. це місце посідав австралійський банк Вестпак, а в 2015 р. – китайський Міншен банк з обсягом активів відповідно 610,7 та 656,2 млрд. дол США. В цілому, загальні активи 20 найбільших банків світу за останній звітний рік зросли на 0,5 %, а 50-ти – на 2 %.

Для більшої наглядності нами побудовано рейтинг країн за обсягами активів банківських систем (рис. 1).

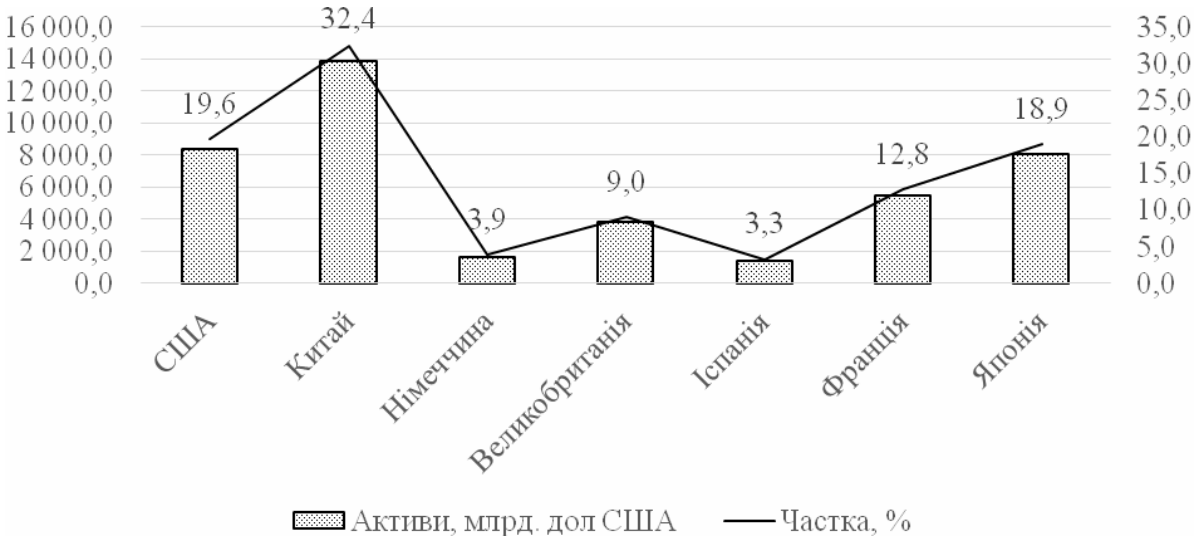

Рис. 1. Географія ТОП-20 найбільших банків світу за обсягом активів станом на 2017 р.
Джерело: складено за даними [4]

Останні 1000 найкращих результатів показують, що Базельський комітет має бути дуже задоволений. Сукупний капітал банків першого рівня у рейтингу 2017 р. зріс на 3,85%. Це означає, що світовий банківський сектор має на 72 % більше капіталу, ніж у період виникнення світової фінансової кризи 2008 р. [7].

Нами був побудований рейтинг 20 найбільших банків світу за обсягом капіталу станом на початок 2017 р., на підставі якого визначено дев’ять найбільш банківських систем за обсягом капіталу (рис. 2).

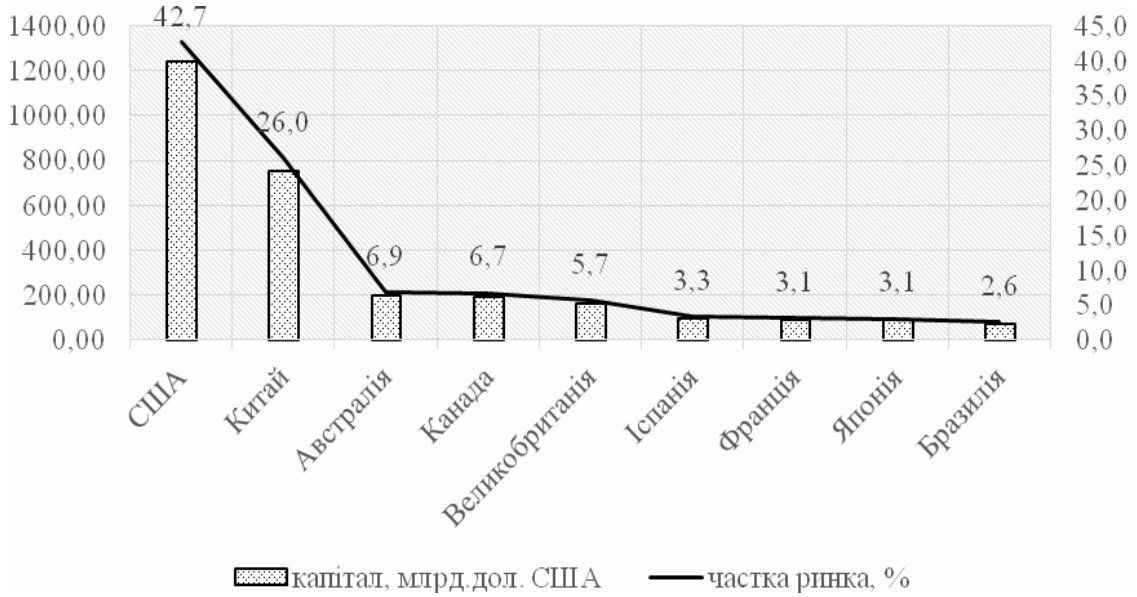

Рис. 2. Географія ТОП-20 найбільших банків світу за рівнем капіталізації станом на 2017 р.
Джерело: складено за даними [8]

Найбільш капіталізованою є банківська система США та Китаю. Їх частка в рейтингу становить відповідно 42,7 та 26,0 %., тоді як частка інших країн не перевищує 7 %. Розглянемо найбільші банки у світі за рівнем ринкової комбінованої капіталізації 1-го та 2-го рівня (табл. 2).

Таблиця 2.
ТОП 20 найбільших банків світу за рівнем капіталу

Банк	Країна	2015 р.		2016 р.		2017 р.	
		№ п/п	млрд. дол. США	№ п/п	млрд. дол. США	№ п/п	млрд. дол. США
Industrial and Commercial Bank of China (ICBC)	Китай	1	311,32	3	224,08	3	245,35
Wells Fargo	США	2	284,48	1	255,44	2	268,46
China Construction Bank	Китай	3	244,88	4	160,91	5	204,48
JP Morgan Chase	США	4	235,85	2	232,89	1	311,31
Bank of China	Китай	5	222,56	7	143,50	9	149,86
Agricultural Bank of China	Китай	6	205,66	6	152,27	8	156,54
HSBC Holdings	Велико-британія	7	193,03	9	131,93	6	165,09
Bank of America (BoA)	США	8	167,30	5	154,47	4	236,58
Citigroup Inc.	США	9	161,77	8	137,33	7	164,34
Commonwealth Bank of Australia	Австралія	10	114,34	10	100,12	10	112,45
Банко Сантандер	Іспанія	11	106,52	17	71,25	12	96,23
Mitsubishi UFJ Financial Group (MUFG)	Японія	12	99,88	16	71,51	16	89,7
Королівський банк Канади	Канада	13	95,72	11	90,67	11	104,41
Вестпак	Австралія	14	90,54	12	81,32	17	87,58
Goldman Sachs	США	15	87,81	15	72,24	13	93,22
Lloyds Banking Group	Велико-британія	16	87,56	18	70	-	-
Торонто-Домініон Банк	Канада	17	85,28	13	81,15	14	91,36
Банк зв'язку (BoCom)	Китай	18	80,05	-	-	-	-
BNP Paribas	Франція	19	78,85	20	65,53	15	91,16
UBS	Швейцарія	20	77,82	-	-	-	-
US Bancorp	США	-	-	14	74,73	18	87,3
Китайський торговельний банк	Китай	-	-	19	66,82	-	-
Морган Стенлі	США	-	-	-	-	19	80,69
Itau Unibanco Holding	Бразилія	-	-	-	-	20	75,7
Всього		X	3031,22	X	2438,16	X	2911,81

Джерело: складено за даними [8; 9; 10]

Станом на початок 2017 р. JPMorgan Chase & Co є найбільшим банком у світі за рівнем ринкової капіталізації. Зауважимо, що за останніх три роки бразильський банк (Itau Unibanco Holding) вперше ввійшов в двадцятку найбільш капіталізованих банків, витіснивши при цьому банк Швейцарії (UBS). В цілому станом на 2017 р. 20 найбільших банків світу мають комбіновану ринкову капіталізацію понад 2,9 трлн дол. США, що на 473,65 млн. дол. США більше ніж в 2016 р., проте на 119,41 млн. дол. США менше ніж у 2015 р.

Тепер, коли рівень капіталу знаходиться під контролем, статистика показує, що найбільшою проблемою у світовому банківському секторі є рентабельність. Розглянемо три основних показників рентабельності – ROA, ROE та ROC (табл. 3).

Таблиця 3.
Показники банківської рентабельності в світі за 2016 р., %

Регіон	Показник		
	ROA	ROE	ROC
Африка	2,11	22,33	27,42
Китай	1,15	16,64	17,04
Японія	0,4	7,38	8,3
Азія (крім Японії та Китаю)	0,86	10,71	12,31
Центральна та східна Європа	1,54	14,08	15,21
Західна Європа	0,34	5,46	6,47
Близький Схід	1,51	12,23	13,16
Північна Америка	1,3	12,66	15,86
Латинська Америка	1,9	25,11	28,08

Джерело: [7]

Західна Європа в даний час значно відстає від усіх інших регіонів по даним показникам. Важливо зазначити, що ці співвідношення скоротилися з 2015 до 2016 року.

Прибутковість до оподаткування у 1000 кращих банках рейтингу The Banker у 2017 р. знизилась у порівнянні з показниками рейтингу 2016 р. – на 2 млрд. дол США і становить біля 1068 млрд. дол. США [11].

У рейтингу 2016 р., вперше після десятирічного вражаючого зростання, сукупний прибуток китайських банків не збільшився. У порівнянні з 2015 р. прибутковість до оподаткування зменшилась на 3,5 %, до $ 308 млрд [12].

Другий рік поспіль з 2012 р. Азіатський регіон не сформував більшу частину світового прибутку (рис. 3).

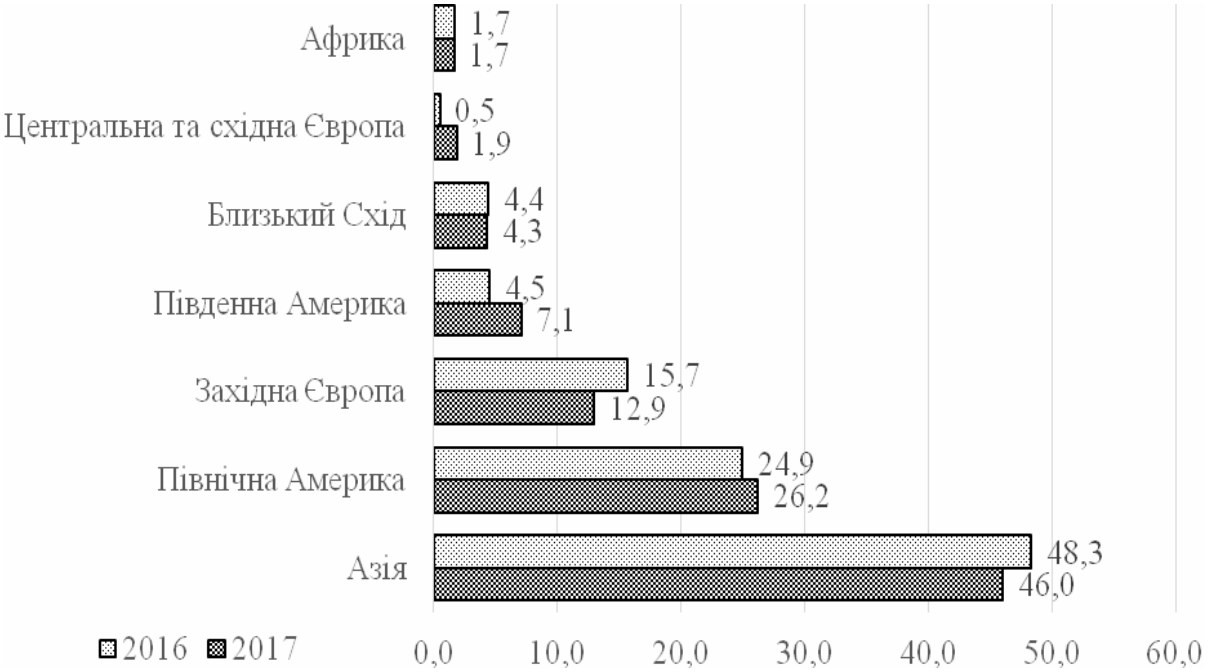

Рис. 3. Частка світового прибутку банківських систем за рейтингами 2016-2017 рр., %
Джерело: складено за даними [11; 12]

Аналізуючи позитивні тенденції зазначимо, що банки Латинської Америки за рейтингами 2017 р. зафіксовали приріст на 2,6 відсоткових пункти від загальної частки прибутку до 7,1 %. Всі, крім п'яти банків з 20 даного регіону, в рейтингу 2017 р. збільшили свої прибутки, а Banco Bradesco є одним із найвигідніших у

світі. Банки Центральної та Східної Європи, які в рейтингу 2016 р. зазнали значного удару, а станом на початок 2017 р. мають 1,9 % загальної частки в порівнянні з минулорічним 0,5 %. Покращення результатів відбулося завдяки значно кращій продуктивності російських банків. Другий рік поспіль північноамериканські банки поліпшують свою частку прибутку (на 1,3 процентного пункту до 26,2 %), а частки Близькосхідних та Африканських банків залишаються стабільними.

Не дивлячись на те, що банківська система Китаю та Японії зазнає зниження прибутків, банки Азії займають 46,0 % загальної суми прибутку (у порівнянні з 48,3 % у 2016 р.). Зауважимо, що частка до оподаткування прибутку західноєвропейських банків у рейтингу теж зменшилась. За статистикою на початок 2017 р. банки даного регіону втратили 2,6 процентного пункту в порівнянні з 2016 р., залишивши за собою лише 12,9 % світового прибутку. Це пов'язано, в основному, із сукупними збитками банків Греції, Італії та Португалії та зниженням прибутків, зареєстрованими банками Німеччини, Швейцарії та Великобританії.

Сила європейського банкінгу зараз Франція. Лише шість її банківських установ з'являються у Top 1000, але вони становлять майже 18 % капіталу першого рівня та 26,7 % прибутку, зафіксованого в західноєвропейських балансах в 2016 році. Найгіршим правопорушником є Італія, яка зафіксувала збитки в 16,3 млрд. дол. США. Половина його банків у рейтингу 2017 р. зазнали збитків, однак загальне падіння викликано окремими: саме Banca Popolare di Vicenza та Veneto Banca, які будуть закриті після того, як ЄЦБ підтвердив їх невдачу. Португалія зазнала подібної ситуації. Загальні втрати в секторі в цілому зросли з 391 млн дол. США до 3,65 млрд. дол. США. Майбутнє банківського сектора Греції поступово поліпшується. Загалом збитки скоротилися на 78,8 %, надаючи Греції більш сильну ROE та ROC, ніж в Італії та Португалії. Греція також є батьківщиною двох найпопулярніших історій останніх років. У 2015 р. Alpha Bank та Eurobank Ergasias зафіксували п'ятий та шостий найбільші збитки у світі, проте за результатами діяльності 2016 р. вони розмістили прибуток (останній – перший за шість років) і займають перше і третє місце в таблиці найбільших рухів від втрат до прибутку [7].

В цілому за результатами діяльності 2016 р. прибутки банківських систем в найбільших банківських регіонах зменшилися. Багато керівників фінансових установ вказали на низьку процентну маржу – різницю між відсотками, що нараховуються позичальникам і сплачуються вкладникам. Зважаючи на спільні загальносвітові тенденції в розвитку банківських систем, підкреслимо, що рентабельність банківських установ дуже сильно відрізняється. Тому доцільно припустити, що на фінансову діяльність банків впливає ряд інших факторів.

Кризові явища останніх років, спад виробництва та інфляційні процеси вкотре показали, що традиційні види діяльності банків не спроможні забезпечити належний рівень прибутковості. Всі ці фактори ведуть як до поглиблення існуючих уже тривалий час загальних тенденцій універсалізації, консолідації, глобалізації, інтернаціоналізації і транснаціоналізації банківської діяльності, так і до появи нових більш вузьких, специфічних тенденцій.

У процесі універсалізації банківської діяльності відбувається перегляд комерційними банками концепції взаємовідносин зі своїми клієнтами, що значною мірою зумовлено стабілізацією ринку кредитних капіталів західних країн, розширенням його учасників, а відтак посиленням конкурентної боротьби між ними. У результаті банки дедалі частіше звертаються до джерел непроцентних доходів і нетрадиційних видів діяльності [13, с. 10].

Консолідація банківського капіталу – це процес, який охоплює усі форми прояву концентрації і централізації банківського капіталу. Тобто це процес акумулювання банківських ресурсів, що веде до нарощування ресурсних можливостей окремих банків або банківських груп як за рахунок внутрішніх, так і зовнішніх джерел поповнення капіталу [14, с. 196].

Інтернаціоналізація банківської діяльності характеризується стійкими економічними взаємозв’язками між банками різних країн та їхнім виходом за межі національних кордонів. Якісно новим етапом інтернаціоналізації стала транснаціоналізація діяльності банків, що призвело до посилення світової інтеграції в результаті глобальних операцій транснаціональних банків. Створення та підвищення ролі останніх у процесі консолідації банківського і промислового капіталу останнім часом є однією із найбільш помітних тенденцій у світовій економіці [15, с. 100].

Характерною загальною тенденцією розвитку глобальної банківської системи виступає інституціоналізація, яка являє собою процес створення сприятливого середовища для ведення банківської діяльності за допомогою економіко-правової регулювальної діяльності державних, міждержавних і міжнародних організацій. Відбуваються посилення активної участі, координація діяльності та розширення взаємодії міжнародних організацій, які тією чи тією мірою займаються регулюванням, наглядом і регламентуванням банківської діяльності не лише між собою, а і з іншими міжнародними інститутами, урядами тощо [16, с. 7].

Окрім загальних, варто виокремити ряд більш вузьких, специфічних або, іншими словами, новітніх тенденцій, що виникли останніми роками, а саме зниження присутності іноземних банків на національних ринках країн з відносним зміщенням присутності іноземних банків розвинутих країн на користь країн, що розвиваються; реструктуризації бізнес-моделей та міжнародних стратегій багатьох банків; стрімке зростання обсягів надання банківських послуг через мережу Інтернет тощо.

Висновки. Наші дослідження показали, що світовий банківський ринок невпинно розвивається, на ньому з'являються нові лідери які, вступаючи у процеси злиття та поглинання та купуючи нові банки перетворюються на найбільші та впливовіші групи. Це і є ключовою тенденцією у розвитку міжнародного банківського бізнесу.

Лідерами на світовому банківському ринку є Китай та США, а силою європейського банкінгу зараз є Франція. Також можна зазначити, що подальший розвиток світової банківської справи відбуватиметься на основі інфраструктурних перетворень і фінансових інновацій, запровадження сучасних електронних технологій, засобів комунікацій та інформатизації.

Список використаних джерел.

1. Дзюблюк, О. Актуальні проблеми розвитку банківської системи України / О. Дзюблюк // Банківська справа. – 2016. – №1. – с.3-32.
2. Кушнір С. О. Подолання кризи банківської системи: світовий досвід та перспективи для України / Світлана Олександрівна Кушнір, Оксана Вітковська // Глобальні та національні проблеми економіки Електронне наукове видання. – 2016. – вип. 6. – Режим доступу : http://global-national.in.ua/archive/11-2016/152.pdf (дата звернення 28.12.17).
3. Чайковський, Я. І. Проблеми та напрямки підвищення ефективності функціонування банківської системи України [Текст] / Ярослав Іванович Чайковський// Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна думка", 2016. – Том 23. – № 1. – С. 153-160.
4. Світові безпечні банки. Топ 50 найбільших банків 2017 року . Електронний ресурс. – Режим доступу : https://www.gfmag.com/world-safest-banks-2017-top-50-biggest-banks/ (дата звернення 28.12.17).
5. Найбільші глобальні банки 2015 року. Електронний ресурс. – Режим доступу : https://www.gfmag.com/magazine/november-2015/biggest-global-banks-2015 (дата звернення 28.12.17).
6. Найбільші банки світу. Електронний ресурс. – Режим доступу : http://www.wbanks.ru/top-world-banks.html (дата звернення 28.12.17).
7. Топ 1000 світових банків 2017 року. Електронний ресурс. – Режим доступу : http://www.thebanker.com/Top-1000-World-Banks/Top-1000-World-Banks-2017 (дата звернення 28.12.17).
8. Найбільші банки та банківські групи світу за обсягами ринку (станом на 30 квітня 2017 р.) Електронний ресурс. – Режим доступу : http://banksdaily.com/topbanks/World/market-cap-2017.html (дата звернення 28.12.17).
9. Найбільші банки та банківські групи світу за обсягами ринку (станом на 30 квітня 2015 р.) Електронний ресурс. – Режим доступу : http://banksdaily.com/topbanks/World/market-cap-2015.html (дата звернення 28.12.17).
10. Найбільші банки та банківські групи світу за обсягами ринку (станом на 30 квітня 2016 р.) Електронний ресурс. – Режим доступу : http://banksdaily.com/topbanks/World/market-cap-2016.html (дата звернення 28.12.17).
11. Топ 1000 світових банків - прибутки в Західній Європі та Азії падають, коли Америка та ЦСЄ відновлюються. Електронний ресурс. – Режим доступу : http://www.thebanker.com/Top-1000-World-Banks/Top-1000-World-Banks-Profits-in-western-Europe-and-Asia-fall-as-Americas-and-CEE-recover (дата звернення 28.12.17).
12. Топ 1000 світових банків 2016 року. Електронний ресурс. – Режим доступу : http://www.thebanker.com/Top-1000-World-Banks/Top-1000-World-Banks-2016 (дата звернення 28.12.17).
13. Ayadi R. Business Models in European Banking. A pre- and post-crisis screening / Rym Ayadi, Emrah Arbak, Wiilem Pieter de Groen. – Brussels : Centre for European Policy Studies, 2011. – 104 p.
14. Циганова Н.В. Тенденції консолідації банківського капіталу в умовах фінансової глобалізації / Н. В. Циганова // Актуальні проблеми міжнародних відносин. - 2013. - Вип. 117(2). - С. 193-202.
15. Business models of international banks in the wake of the 2007–2009 global financial crisis // Banco de Espana. Estabilidad Financiera. – 2012. – No 22. – P. 94–117.
16. Чернюк Д.С. Сучасні тенденції розвитку світового банківського ринку / Д. С. Чернюк // Економічний часопис-XXI. - 2013. - № 5-6(2). - С. 6-9.

References.

1. Dzubluk, O. (2016) Actual problems of the development of the banking system of Ukraine. Banking, vol. №1, pp. 3-32.
2. Kushnir S.O. (2016) Overcoming the crisis of the banking system: world experience and perspectives for Ukraine. Global and national problems of the economy. Electronic scientific publication, Issue 6. URL: http://global-national.in.ua/archive/11-2016/152.pdf.
3. Tchaikovsky, Ya.I. (2016) Problems and directions of increasing the efficiency of functioning of the banking system of Ukraine. Economic analysis: Sb. sciences works, Ternopil National Economic University; Ternopil: Publishing and Printing Center of Ternopil National Economic University "Economic Thought", vol. 23, No. 1, Pp. 153-160.
4. The official site of Global news and insight for corporate financial professionals (2018), World safe banks. Top 50 largest banks in 2017, available at: https://www.gfmag.com/world-safest-banks-2017-top-50-biggest-banks/.
5. The official site of Global news and insight for corporate financial professionals (2015), The largest global banks in 2015, available at: https://www.gfmag.com/magazine/november-2015/biggest-global-banks-2015.
6. The largest banks of the world (2018), available at: http://www.wbanks.ru/top-world-banks.html.

7. The official site of The Banker (2018), Top 1000 world banks in 2017, available at: http://www.thebanker.com/Top-1000-World-Banks/Top-1000-World-Banks-2017.

8. The official site of Global Banking Directory (2018), The largest banks and banking groups in the world in terms of volume of the market (as of April 30, 2017), available at: http://banksdaily.com/topbanks/World/market-cap-2017.html.

9. The official site of Global Banking Directory (2018), The largest banks and banking groups in the world in terms of volume of the market (as of April 30, 2015), available at: http://banksdaily.com/topbanks/World/market-cap-2015.html.

10. The official site of Global Banking Directory (2018), The largest banks and banking groups in the world in terms of volume of the market (as of April 30, 2016), available at: http://banksdaily.com/topbanks/World/market-cap-2016.html.

11. The official site of The Banker (2018), Top 1000 World Banks - Revenues in Western Europe and Asia Drop when America and CEE Recover (2018), available at: http://www.thebanker.com/Top-1000-World-Banks/Top-1000-World-Banks-Profits-in-western-Europe-and-Asia-fall-as-Americas-and-CEE-recover.

12. The official site of The Banker (2018), Top 1000 World Banks (2016), available at: http://www.thebanker.com/Top-1000-World-Banks/Top-1000-World-Banks-2016.

13. Ayadi, R., Arbak, E., & de Groen, W. P. (2011). Business Models in European Banking. A pre- and post-crisis screening. Brussels: Centre for European Policy Studies

14. Tsiganova N.V. (2013). Trends in the Consolidation of Banking Capital in a Financial Globalization. Actual problems of international relations, vol. 117(2), pp. 193-202.

15. Business models of international banks in the wake of the 2007-2009 global financial crises (2012). Banco de Espania. Estabilidad Financiera, 22, 94-117.

16. Chernyuk D.S. (2013). Modern trends in the development of the world banking market. Economic Newsletter-XXI, vol. 5-6(2). - pp. 6-9.

Стаття надійшла до редакції 26.03.2018 р.